

59 דְּבָלֵי חֶרֶם שֶׁאֵם נִטְמָא תוֹכוֹ נִטְמָא גְבוּ, אִךְ אֵם נִטְמָא גְבוּ לֹא נִטְמָא
60 תוֹכוֹ, וְלֹא שְׂוִיָּה רַבְּנָן לְהוֹיָה בְּטוֹמְאָה דְּאוּרִייתָא דְּנִפְשִׁיהּ – כַּדִּין
61 טוֹמָא דְּאוּרִייתָא שֶׁל כְּלֵי שֶׁטֶף עֲצָמוֹ, שְׁגַם אֵם נִטְמָא גְבוּ נִטְמָא
62 תוֹכוֹ, מִשּׁוּם דְּעִבְדוּ רַבְּנָן הִיפְיָא בִּי הִיבֵי דְּלֹא לִישְׁרוּף עָלֶיהָ
63 תְּרוּמָה וְקִדְשֵׁים – חֲכָמִים עֲשׂוּ הֵיכֵר שִׂידַע שְׁטוּמַת מִשְׁקֵן מִדְּרַבָּן
64 הִיא, וְלֹא יבֵא בְּטַעוֹת לְשֵׁרוּף תְּרוּמָה וְקִדְשֵׁים שֶׁנִּטְמָאוּ בּוֹ, כִּפִּי
65 שְׁנֵהוּגִים בְּתִרּוּמָה וְקִדְשֵׁים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּטוֹמָאָה שֶׁל תּוֹרָה. וְבֵא חֻקֵּיהָ
66 לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁכֵלֵי שֶׁטֶף שְׂאִין לֹא תוֹךְ אִין לֹא חֲלִיקָה, וְגַם אֵם נִטְמָא גְבוּ
67 מִמִּשְׁקֵן, נִטְמָא תוֹכוֹ.
68 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי הִבֵּי, שְׁחַשְׁשׁוּ חֲכָמִים לַעֲשׂוֹת הֵיכֵר, אִין לֹא תוֹךְ
69 נְמִי לִיעֵבֵיד נְמִי הִיבְיָא – גַּם בְּכֵלֵי שֶׁטֶף שְׂאִין לֹא תוֹךְ יֵשׁ לַעֲשׂוֹת
70 הֵיכֵר, שֶׁאֵם נִטְמָא אַחֲרוּיָו לֹא יִטְמָא תוֹכוֹ, וְלִמָּדָה אִמַר חֻקֵּיהָ שֶׁאֵם אִין
71 לֹא תוֹךְ וְנִטְמָא גְבוּ נִטְמָא אִף תוֹכוֹ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: בִּין דְּעִבְדוּ
72 הִיבְיָא – כִּיּוֹן שֶׁעֲשׂוּ הֵיכֵר בְּיַשׁ לֹא תוֹךְ, יִדְיַע דְּאִין לֹא תוֹךְ רַבְּנָן
73 – מִמִּילָא יִדְיַע שְׁגַם אֵם נִטְמָא מִשְׁקֵן בְּאִין לֹא תוֹךְ, טוֹמָאוֹת רַק מִדְּרַבָּן,
74 וְאִין צוֹרֵךְ לַעֲשׂוֹת גַּם בּוֹ הֵיכֵר.
75 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְאִין לֹא תוֹךְ בְּכֵלֵי שְׁטֵף דְּאוּרִייתָא בְּרִי קְבוּלֵי
76 טוֹמָאָה הוּא – וְכִי כְּלֵי שֶׁטֶף שְׂאִין לֹא תוֹךְ מִקְבֵּל טוֹמָאָה מִן הַתּוֹרָה,
77 שֶׁלְּכַךְ הוֹצֵרְכּוּ לְגוּזוֹר בּוֹ טוֹמָאָת מִשְׁקֵן, וְהִרִי דוּמִיָּא יִשְׁקֵן בְּעִינֵי –
78 כְּלֵי שֶׁטֶף מִקְבֵּל טוֹמָאָה רַק אֵם הוּא דוּמָה לִשְׁקֵן, מַה שְׁקֵן מִיִּשְׁלֵמֵל
79 מְלֵא וְרִיקוֹן, אִף בְּל כְּלֵי מִקְבֵּל טוֹמָאָה, אֵם הוּא מִיִּשְׁלֵמֵל מְלֵא
80 וְרִיקוֹן, וְהִינֵנוּ שִׁישׁ לֹא תוֹךְ, אֲבָל אֵם אִין לֹא תוֹךְ אִינוּ מִקְבֵּל טוֹמָאָה
81 דְּאוּרִייתָא. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: חֲכָמִים גּוֹרוּ טוֹמָאָת מִשְׁקֵים בְּכֵלֵי שְׂאִין
82 לֹא תוֹךְ, רַק בְּהִנְךָ דְּהוּוּ לְמַדְרָסוֹת – בְּכֵלִים שְׂרָאִיִּים לְשֵׁמֶשׁ כַּמְדָּרֵס,
83 כַּגּוֹן כֶּסֶף וְסַפְסֵל שֶׁל עֵץ אוֹ עוֹר שֶׁמִּקְבֵּלִים טוֹמָאָה דְּאוּרִייתָא בְּמַדְרָס
84 הוּב גַּם אֵם אִין לְהֵם תוֹךְ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי הִבֵּי שְׁטוּמַת מִשְׁקֵים
85 נִגְזֵרָה עַל כְּלִים שְׂאִין לְהֵם תוֹךְ הִרְאִיִּים לְשֵׁמֶשׁ כַּמְדָּרֵס, חֶרֶם נְמִי –
86 יֵשׁ לְגוּזוֹר כֵּן גַּם עַל כְּלֵי חֶרֶס שְׂאִין לֹא תוֹךְ, שְׂרָאִי לְמַדְרָס וּמִקְבֵּל
87 טוֹמָאָה דְּאוּרִייתָא. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אִין טוֹמָאָת מְדָרְס בְּכֵלֵי חֶרֶם,
88 כִּי אִי יֵשׁ עֲלֵיו אָדָם יִשְׁבֵּר.
89 הַגְּמָרָא חוֹרֵת וּמְבִיאָה תִירוּץ נוֹסֵף עַל קוּשִׁיית רַב חֲסָדָא עַל רַב
90 תַחְלִיפָא: רַב פְּפָא אָמַר, מַה שְׁשִׁנְיָו שְׁשִׁיעוֹר מִקְדָּח שֶׁל לִשְׁכָּה הוּא
91 כִּסְלַע נִירוֹנִית, בְּשִׁיעוֹר מִקְדָּח גְּדוֹל שְׁנִינְיָו, שְׁהִרִי הַמִּשְׁנָה הַדְּגִישָׁה
92 שְׁשִׁיעוֹרוֹ גְּדוֹל, מִכְּלֵל שְׁשִׁיעוֹר דְּמִקְדָּח סָתָם הוּא זוּמְרָא נְמִי – יוֹתֵר
93 קֶטַן מִכְּפִלְעַ, וְנִמְצָא שְׁשִׁיעוֹר 'מְלֵא מִקְדָּח' סָתָם שֶׁקִּבְעוּ בֵּית שְׁמַאי
94 בְּחֶסְרוֹן גּוּלְגוּלָת, הוּא קֶטַן מִשְׁשִׁיעוֹר סַלַע שֶׁקִּבְעוּ בֵּית הַלֵּל.
95 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: הִנְיָחָא לְרַבֵּי מֵאִיר, אֲלֵא לְרַבְּנָן מֵאִיר אִיכָּא לְמִימַר
96 – אוֹלָם מַה יֵשׁ לִישֵׁב לְפִי דְּבִרֵי חֲכָמִים, דְּרַבְּנָן בְּסִיפָא שֶׁל אוֹתָהּ מִשְׁבָּה
97 שְׁבָה נַחְלָקוּ בֵּית הַלֵּל וּבֵית שְׁמַאי, בְּאִיזָה מִקְדָּח אָמְרוּ בֵּית שְׁמַאי
98 שְׁהוּא שִׁיעוֹר הַחֶסְרוֹן בְּגוּלְגוּלָת, בְּמִקְדָּח קָטָן שֶׁל רופאים, שְׁבּוּ הֵם
99 קוֹדְדִים אֵת הָרֵאָשׁ לְרַפָּא אֵת הַמְכָּה, דְּבְרֵי רַבֵּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים
100 אוּמְרִים, בְּמִקְדָּח גְּדוֹל שֶׁל לִשְׁכָּה, הִרִי שְׁלַחְכָמִים שִׁיעוֹרָם שֶׁל בֵּית
101 שְׁמַאי הוּא בְּמִקְדָּח גְּדוֹל, וְעַל שִׁיעוֹר זֶה שְׁנִינְיָו שְׁהוּא כִּסְלַע נִירוֹנִית,
102 וְשׁוּב קִשָּׁה בְּמָה נַחְלָקוּ עִמָּם בֵּית הַלֵּל שֶׁקִּבְעוּ שִׁיעוֹר סַלַע.
103 מוֹסִיפָה הַגְּמָרָא: וְלְרַבֵּי מֵאִיר שְׁאִמַר מִקְדָּח קֶטַן שֶׁל רופאים, מִי
104 נִיחָא, וְהִרִי לְדַבְרֵי שִׁיעוֹרָם שֶׁל בֵּית שְׁמַאי קֶטַן מִשְׁל בֵּית הַלֵּל,
105 וְנִמְצָא דְהוּוּ לִיָּה מִקְוֵלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמְחֻמְרֵי בֵּית הַלֵּל – הִקִּילוּ בּוֹ
106 בֵּית שְׁמַאי וְהַחֲמִירוּ בּוֹ בֵּית הַלֵּל, כִּי בֵּית שְׁמַאי אָמְרוּ שְׂדֵי בְּחֶסְרוֹן
107 מוֹעֵט כַּדִּי לְמַנוּעַ טוֹמָאָת אַהֲל, וְאִנְנֵן דְּתַנְּנֵן תַּנְּנֵן, דְּלֵא תַנְּנֵן לֹא תַנְּנֵן –
108 וְאִנּוּ שְׁנִינְיָו בְּעִדּוּת (פ"ה מ"א) שֶׁרַק שֶׁשָּׂה דְּבָרִים הִקִּילוּ בֵּית שְׁמַאי יוֹתֵר
109 מִבֵּית הַלֵּל, וּבִשְׂאָר מִקוּמוֹת שֶׁנַּחְלָקוּ, בֵּית שְׁמַאי מִחֲמִירִים יוֹתֵר מִבֵּית
110 הַלֵּל.
111 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא בְּאוּפֵן אַחֵר: אָמַר רַב נַחֲמָן, לִגְבֵי שִׁיעוֹר חֲלוֹן
112 הַמַּעֲבִיר טוֹמָאָה מִבֵּית לְבֵית 'סַלַע נִירוֹנִית' שְׁנִינְיָו, וְהוּא מִטְבַּע גְּדוֹל
113 שְׁשִׁיעוֹרוֹ בְּמִקְדָּח גְּדוֹל שֶׁל לִשְׁכָּה, אֲבָל 'סַלַע' סָתָם שְׁאִמְרוּ בֵּית
114 הַלֵּל בְּחֶסְרוֹן גּוּלְגוּלָת, זוּמְרָא – שִׁיעוֹרוֹ קֶטַן אֲפִילוֹ מְלֵא מִקְדָּח
115 סָתָם שְׁשִׁיעוֹר בֵּית שְׁמַאי אֵת חֶסְרוֹן הַגּוּלְגוּלָת, וְנִמְצָא שְׁבִית שְׁמַאי
116 מִחֲמִירִים גַּם בְּנִידוֹן זֶה יוֹתֵר מִבֵּית הַלֵּל.

1 כְּמֵלֵא נִקְבַּ שְׁל עוֹל – כִּנְקַב שְׁעוּשִׁים בְּעוֹל, וְתוֹקְעִים בּוֹ יִתֵּד לְקַשׁוֹר
2 רְצוּעוֹת הָעוֹל, הִרִי שְׁשִׁיעוֹר מִקְדָּח הוּא כִּסְלַע, וּבְמָה נַחְלָקוּ בֵּית
3 שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל.
4 אִישְׁתִּיק – שֶׁתַּק רַב תַּחְלִיפָא, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִיָּה לוֹ מַה לְהַשִּׁיב. וְאָמַר
5 לִיָּה רַב חֲפָרָא, שְׁמָא שִׁיעוֹר כְּמֵלֵא מִקְדָּח' שְׁאִמְרוּ בֵּית שְׁמַאי לִגְבֵי
6 חֶסְרוֹן גּוּלְגוּלָת הַמֵּת, 'מִקְדָּח וְחִיסוּמוֹ' שְׁנִינְיָו – שֶׁלֹּאחַר שֶׁקְדַח מִצְדָּד
7 אֵת הַמִּקְדָּח הִלְרַחִיב אֵת הַנֶּקֶב, כַּדִּי שִׁכְנַס הַמִּקְדָּח וִיצָא בְּרִיחַ,
8 וְנִקְרָא 'חִיסוּם' מִשּׁוּם שֶׁנוֹטֵל אֵת מַה שְׁחַסֵּם אֵת הַנֶּקֶב. וְשִׁיעוֹר מִקְדָּח
9 וְחִיסוּמוֹ הוּא יוֹתֵר מִסְלַע, וְנִמְצָא שְׁבִית שְׁמַאי שְׁאִמְרוּ שִׁיעוֹר
10 הַחֶסְרוֹן בְּגוּלְגוּלָת הוּא בְּמִקְדָּח הַחֲמִירוּ מִבֵּית הַלֵּל שְׁאִמְרוּ שְׁשִׁיעוֹרוֹ
11 הוּא בְּסַלַע. וְאָמַר לִיָּה רַב תַּחְלִיפָא, לֹא תִימָא 'שְׁמָא מִקְדָּח וְחִיסוּמוֹ
12 שְׁנִינְיָו, אֲלֵא 'לְרֵאֵי מִקְדָּח וְחִיסוּמוֹ', מַעֲנָה נִפְשֵׁת סְפִיקוֹ שֶׁל רַב
13 הוֹשִׁיעִיא, שְׁכַאשֵׁר קִבְעוּ שִׁיעוֹר מִסוּים לְנֶקֶב, הַכוּוּנָה שִׁיָּהִה כִּנְכַס
14 וִיוֹצָא בּוֹ בְּרִיחַ, הוּא הַדִּין לִגְבֵי שִׁיעוֹר נֶקֶב כְּכַרְשִׁינָה הַנַּחֲשָׁב מוֹם,
15 הַכוּוּנָה שֶׁתְּדַיָּה כְּרִשְׁינָה כִּנְכַסָּת וִיוֹצָאָת בּוֹ.
16 וְצִרְיָה לְהַתְּלֹת עָלֶיהָ – וְאִתָּהּ יוֹכֵל לְסַמּוֹךְ עַל זֶה, בְּחֻקֵּיהָ אָבִי עֲקָשׁ
17 שְׁמַצִּינוּ סַמּוֹךְ עַל עֲדוּתוֹ, כִּי לֹא הִיָּה אִף תַּלְמִיד חוֹלֵק עֲלֵיו, כְּדִתְנֵן
18 לִגְבֵי טוֹמָאָת כְּלֵי חֶרֶס, זֶה עֲדוּת הָעִיד חֻקֵּיהָ אָבִי עֲקָשׁ לְפָנַי רַבֵּן
19 נְמִילָאֵל בְּיָבְנָה, שְׁאָמַר מִשּׁוּם רַבֵּן נְמִילָאֵל הוֹקֵן, בְּל כְּלֵי שְׂאִין לֹא
20 תוֹךְ וּבֵית קִיבּוּל, בְּכֵלֵי חֶרֶס, אִין לֹא אַחֲרוּיָם לְחִלְיָקָה – אִין חִילּוּק
21 בֵּין הַחֵלֶק שֶׁמִּשְׁתַּשְׂמִים בּוֹ שְׁנַחֲשָׁב 'תוֹכוֹ', לְאַחֲרוּיָו שְׂאִינוּ עוֹמֵד
22 לְשִׁימוּשׁ שֶׁנַּחֲשָׁב 'גְבוּ', וְלִכֵּן אֵם נְטָמָא – נִגְעָה טוֹמָאָה בְּתוֹכוֹ, נְטָמָא
23 גַּם גְּבוּ, וְאֵם נְטָמָא גְבוּ, נְטָמָא גַּם תוֹכוֹ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהִלָּא
24 טוֹמָאָת כְּלֵי חֶרֶס בְּתוֹכוֹ' תַּלְהָ רַחֲמָנָא, שְׁאִמַר (ויקרא יא לא) יִקְבֵּל כְּלֵי
25 חֶרֶס אֲשֶׁר יִפֹּל מִמֶּה אֶל תוֹכוֹ, שֶׁרַק אֵם נִטְמָא מִתוֹכוֹ נִטְמָא, וְאֵם כֵּן,
26 אֵם אִית לִיָּה – יֵשׁ לְכֵלֵי תוֹךְ, אִישְׁמִי לִיָּה – הַכְּלֵי נִטְמָא, אֲבָל אֵם
27 לִית לִיָּה תוֹךְ, לֹא אִישְׁמִי לִיָּה – אִינוּ נִטְמָא, וְאִיךָ הָעִיד שְׁכֵלֵי חֶרֶס
28 שְׂאִין לֹא תוֹךְ נִטְמָא.
29 אָמַר רַב יִצְחָק בְּרִי אֲבִין, הִבֵּי קְאָמַר חֻקֵּיהָ, בְּל שְׂאִין לֹא תוֹךְ בְּכֵלֵי
30 חֶרֶס, הִרִי בְּנִידוּ – כְּלֵי הַדּוּמָה לֹא שְׂאִין לֹא תוֹךְ בְּכֵלֵי שְׁטֵף – בְּכֵלֵי
31 עֵץ שֶׁהִרְתּוּ בְּשִׁטְפָה, דִּינֵנוּ טְבִילָה בְּמִקְדָּח, אִין לֹא אַחֲרוּיָם
32 לְחִלְיָקָה – אִין חִילּוּק בֵּין תוֹכוֹ לְאַחֲרוּיָו, וְלִכֵּן אֵם נְטָמָא תוֹכוֹ –
33 שְׁנִגְעָה טוֹמָאָה בְּתוֹכוֹ, נְטָמָא גְבוּ, וְאֵם נְטָמָא גְבוּ נְטָמָא תוֹכוֹ.
34 שׁוֹאֵלֵת הַגְּמָרָא: לְמָה לִי לְמִיתְלִיָּה – לְמָה הוֹצֵרֵךְ חֻקֵּיהָ לְתַלּוֹת דִּין
35 כְּלֵי שֶׁטֶף בְּכֵלֵי חֶרֶס, נִימָא – הִיָּה לוֹ לּוֹמַר 'בְּל שְׂאִין לֹא תוֹךְ בְּכֵלֵי
36 שְׁטֵף, אִין לֹא אַחֲרוּיָם לְחִלְיָקָה', וְלֹא לְהוֹכִיר כֵּל כְּלֵי חֶרֶס. מִשִּׁיבָה
37 הַגְּמָרָא: הָא קָא מְשַׁמַּע לָן, שְׁכֵלֵי שֶׁטֶף דִּישׁ לֹא תוֹךְ, הִרִי הוּא בְּכֵלֵי
38 חֶרֶס, מַה כְּלֵי חֶרֶס, אֵם נְטָמָא תוֹכוֹ נְטָמָא גְבוּ, וְאֵם לֹא נְטָמָא
39 תוֹכוֹ אֲלֵא גְבוּ לֹא נְטָמָא גְבוּ. אִף בְּכֵלֵי שְׁטֵף, אֵם נְטָמָא תוֹכוֹ נְטָמָא
40 גְבוּ, לֹא נְטָמָא תוֹכוֹ, לֹא נְטָמָא גְבוּ.
41 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: בְּשִׁלְמָא כְּלֵי חֶרֶס גְּלִי בִיָּה רַחֲמָנָא שִׁיִּקְבֵּל טוֹמָאָה
42 רַק מִתוֹכוֹ, אֲלֵא כְּלֵי שְׁטֵף, מִי גְלִי בִיָּה רַחֲמָנָא שִׁיִּקְבֵּל טוֹמָאָה רַק
43 מִתוֹכוֹ, וְלִמָּדָה אֵם לֹא נִטְמָא מִתוֹכוֹ לֹא נִטְמָא גְבוּ. מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא:
44 אִי בְּטוֹמְאָה דְּאוּרִייתָא – אִילוֹ הִיָּה הִנְיָדוֹן עַל קִבְלַת טוֹמָאָה מִן
45 הַתּוֹרָה, הִבֵּי נְמִי – וְדֵאִי שְׁכֵלֵי שֶׁטֶף מִקְבֵּל טוֹמָאָה מִגְבוּ, בֵּין אֵם יֵשׁ
46 לֹא תוֹךְ בֵּין אֵם אִין לֹא, וְלֹא הִיָּה חֻקֵּיהָ צִרְיָךְ לְלַמְדֵנוּ שְׂאִין חִילּוּק בֵּין
47 אַחֲרוּיָו לְתוֹכוֹ, אוֹלָם הִכָּא בְּמֵאִי עֲקָנִין – כַּאֵן דְּבִרֵי חֻקֵּיהָ מְדוּבֵר
48 בְּטוֹמְאָת מִשְׁקֵן – בְּמִשְׁקֵים שִׁקִּיבּוּלוֹ טוֹמָאָה שְׁמַטְמָאִים כְּלֵי רַק
49 מְדָרְבָּנָן, וְדִין טוֹמָאָתָם הוּא כְּדִתְנֵן (תְּנִיגָה ב"ב), כְּלֵי שְׁנַטְמָא אַחֲרוּיָו
50 בְּמִשְׁקֵין טְמָאִים, רַק אַחֲרוּיָו טְמָאִין, אֲבָל תוֹכוֹ, אִנְנֵנוּ – תַּחְתִּיתִּי
51 הָעִשְׂיָה כְּבִית קִיבּוּל הַפּוֹךְ, אִזְנוֹ – יְדוּת עֵגוּלוֹת שְׁבִצִּידוֹ, וְיָדִיו –
52 יְדוּת אֲרוֹכּוֹת שְׁלוֹ, מְהוֹרְיָן, אֲבָל אֵם נְטָמָא תוֹכוֹ, כְּוִלוֹ מְטָא,
53 וְטוֹמָאוֹ מִדְּרַבָּן, דְּמִדְּאוּרִייתָא אִין אוֹכֵל מְטָמָא כְּלֵי וְאִין מִשְׁקָה
54 מְטָמָא כְּלֵי, וְרַבְּנָן הוּא דְּנָזוֹר שֶׁאֵם נִגְעָה מִשְׁקָה טְמָא בְּכֵלֵי יִטְמָאוּ,
55 מִשּׁוּם מִשְׁקָה וּרֹק חוּבוֹ וְכִי וְנִקְבָּה שְׁהוּא אֲב הַטוֹמָאָה שְׁמַטְמָא מִן
56 הַתּוֹרָה, וְחַשְׁשׁוּ חֲכָמִים שֶׁאֵם יִרְאוּ שְׂאִין כְּלֵי נִטְמָא מִמִּשְׁקָה, לֹא
57 יִטְמָאוּ גַּם כְּלֵי שְׁנִגְעָה בּוֹ מִשְׁקָה זֶה חוּבָה. וְהִלְכָּה שְׂוִיָּה רַבְּנָן – וְלִכֵּן
58 דִּימּוּ דִּינּוּ שֶׁל כְּלֵי שֶׁטֶף הַנִּטְמָא בְּמִשְׁקֵין לְהוֹיָה בְּטוֹמְאָה דְּאוּרִייתָא

המשך ביאור למס' בכורות ליום חמישי עמ' א

משנה

1 המשנה מפרטת את סוגי המומים המצויים בעין: הָרִים שֶׁל עֵין -
2 העפעף, שהוא כסוי עור היורד על העין, שְׁנִיקָב או שְׁנַפְנָם או
3 שְׁנַסְדֵק, הרי הוא בכלל המומים שנקראו בתורה (ויקרא כב כב) 'קרוץ'.
4 הָרִי שֶׁהִיא בְּעֵינֵי דֵק - קרום, בחלק השחור שבעין, או הַתְּבַלּוּל
5 שחסרונו יבואר במשנה בסמוך, והם מומים שהזכרו בתורה (ויקרא כא
6 כ, או שהיה לו חולי של חֲלוּזֵן נְחָשׁ - שיש בעינו בשר מיותר, בצורת

8 חלזון או נחש, שגדל בעין וכיסה מעט מהאישון שבעין (עצב).
9 אִיזָהוּ 'תְּבַלּוּל', לָבֵן הַפּוֹסֵק בְּסִירָא וְנִבְנָם בְּשָׁחֹר - חוט לבן היוצא
10 מהחלק הלבן שבעין, ועובר את הסירא ו-חלק המקיף את השחור
11 שבעין, ונכנס לתוך החלק השחור. אבל אם יצא חוט שחור מהחלק
12 הַשָּׁחֹר ועבר את החלק המקיפו, וְנִבְנָם בְּחֵלֶק הַלָּבֵן, אִיזָהוּ מוּם, כי
13 אין מום בלובן.

59 נקרא סתם 'עין', כי רי החלק השחור הוא גוף העין, ולכך אינו בכלל
60 מומי העין. שואלת הגמרא: ורבי מאיר האומר שיש מומין בלבן,
61 מאי טעמא, והרי אינו גוף העין. מבארת הגמרא: מה לשון 'תבלול'
62 דבר המבלבל את העינים - חוט העובר בין שני חלקי העין, ופוסק
63 את העיגול המקיף את החלק השחור, ולכן אף אם עובר מהשחור
64 ונכנס בלבן, הרי הוא מבלבל, ונחשב מום.

משנה

65 המשנה מפרטת עוד מומים בעין: תורור - חולי העין, שנראה
66 טיפות לבנות בעין, ותמים - או מים הזולגים תדיר מהעין, הקבועין
67 - אם הם קבועים, הם מומים. מבארת המשנה: איזהו תורור הקבוע,
68 כל ששקה שמונים יום - אם היה בעין במשך שמונים יום. רבי
69 תנניא בן אמיניגוס אמר, בודקין אותו שלש פעמים בתוך שמונים
70 יום, ואם נמצא הרי הוא קבוע ונחשב מום. אבל אם לא בדקו ונמצא
71 ביום השמונים אינו מום, כי שמא חלף חזרו. ואלו הן מים הקבועין
72 - וכיצד יודעים אם המים קבועים, אבל לרפואה תבן לח הגדל בניסן
73 ויבש הגדל בתשרי, של גשמים - שגדלו בשדה שהשקייתה
74 מגשמים, או שאכל תבן לח ויבש של בית השלחים - שגדלו בשדה
75 שצריכים להשקותה, או שלא אכל לח ויבש יחד, אלא אבל היבש
76 ואחר כך הלח, בכל אופנים אלו אינו מוכח שהמים הם מום, כי אין
77 דרך רפואתו עד שיאכל הלח ואחר כך היבש, ואם בכל אופן עיניו
78 זולגות, הרי זה מום.

גמרא

81 שנינו במשנה: איזהו חרור הקבוע, כל ששהה שמונים יום. מתניתין
82 מני, רבי יהודה היא, דתנניא, תורור קבוע הוא אם שזה בעין
83 ארבעים יום, ומים הקבועים הם כל שזלגו מהעין במשך שמונים
84 יום, דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר, תורור נחשב קבוע אם
85 שהה שמונים יום, ואלו הן מים הקבועים, אם אבל תבן לח ויבש
86 של בית השלחין, או שאכל יבש ואחר כך אבל הלח, אין זה מום,
87 עד שיאכל יבש אחר הלח, וישנו - וישנה לבדיקה זו במשך שלשה
88 חדשים.

89 מקשה הגמרא: למה לא אמר רבי יהודה בברייתא שגם אם אכל לח
90 ויבש של גשמים אינו מום, והא תרנייהו תננהי - והרי במשנה שנינו
91 שבין אבל לח ויבש של גשמים, ובין אבל לח ויבש של בית
92 השלחין אינו מום, וכיון שהעמדנו את המשנה כרבי יהודה, אף
93 בברייתא היה ראוי לשנות כן. מתרצת הגמרא: תפורי מיתפרא והכי
94 קתני - יש ללמוד את המשנה כאילו חסירה, וכך יש לשנות בה,
95 אבל לח ויבש של גשמים, אם לא התרפא באכילתם הרי זה מום,
96 אבל אבל לח ויבש בית השלחין, אינו מום. ודגשמים נמי - וגם אם
97 אבל של גשמים, אם אבל יבש ואחר כך אבל לח, אינו מום, עד
98 שיאכל יבש אחר הלח, כי רק באופן זה נעשית רפואתו, ואם לא
99 התרפא סימן הוא למום, וכיון שנתבאר שבוכל לח ואחר כך יבש
100 בשל גשמים הרי זה מום, לכן לא אמרה הברייתא שגם האוכל לח
101 ויבש של גשמים אינו מום.

102 שנינו בברייתא: וישנו שלשה חדשים. מקשה הגמרא: איני - האם
103 כך הוא, (והתנניא) והא רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר
104 אשיאן, מאכילים את הבכור בחדשי אדר וניסן תבן לח, ובחדשי
105 אלול ותשרי תבן יבש. הרי שישנו ארבעה חדשים. מתרצת הגמרא:
106 אימא - אמור כך, מאכילים אותו אדר וחצי ניסן תבן לח, אלול
107 וחצי תשרי תבן יבש, והחידוש של רב אידי בר אבין הוא שאין צורך
108 להאכילו שלשה חדשים רצופים, אלא חציים בחורף וחציים בקיץ.
109 איבעיא להו, האם לבדיקה זו צריך להאכילו תבן לח בזמן גידול
110 הלח, דהיינו בחדשי אדר וניסן, ותבן יבש בזמן חודשים אלו, או דלמא
111 אלו לתשרי, ואי אפשר לשוחטו עד שיעברו חודשים אלו, או דלמא
112 - או שמא ניתן לבדקו על ידי אכילת לח ויבש בזמן גידול הלח,
113 וכל הבדיקה מתקיימת בסוף החורף. מוכיחה הגמרא: תא שמע,
114 דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן, אדר וניסן לח,

גמרא

1 שנינו במשנה: הריס של עין. מבארת הגמרא: מאי - מהו 'הריס'.
2 אמר רב פפא, תורה פרא דעינא - השורה החיצונית של העין,
3 והוא העור המכסה את העין.
4 שנינו במשנה: דק תבלול.
5 הגמרא מביאה ברייתא המבארת איזה 'דק' נחשב מום: תנו רבנן,
6 דק משוקע - קרום שגורם שהעין תראה כשוקעה, הרי זה מום,
7 אולם קרום צף - שניכר שהוא על גבי העין, אינו מום. מקשה
8 הגמרא: והתנניא איפכא - והרי שנינו בברייתא להיפך, שדק משוקע
9 אינו מום, ורץ הוא מום. מתרצת הגמרא: לא קשיא, הא פשחור -
10 מה ששנינו שדק משוקע נחשב מום, הוא בחלק השחור שבעין, ורץ
11 שם אינו מום. הא פלגן - וגם ששנינו שדק משוקע אינו מום, הוא
12 בחלק הלבן שבעין, ושם קרום צף נחשב מום.

13 מקשה הגמרא: איך יתכן שצף בחלק הלבן נחשב מום, והא אין
14 מומין פלגן של העין. אלא, הא - מה ששנינו שדק משוקע אינו
15 מום, הוא ברוק לבן - כשצבע הקרום לבן, הא - ומה ששנינו שדק
16 משוקע נחשב מום, הוא ברוק שחור - כשצבע הקרום שחור, דאמר
17 רבה בר בר חנה, סה לי [רבי] יאשיה דמן אושא, דק שחור
18 משוקע, הרי זה מום, וכשהוא צף, אינו מום, אבל דק לבן משוקע,
19 אינו מום, ואם הוא צף, הרי זה מום, הרי שהחילוק הוא בצבעו של
20 הדק אם הוא שחור או לבן. וסימניך - שהימן לזכור באיזה אופן
21 נחשב מום, הוא פרכא - דבר מבריק, שהוא צף ולבן, וקרום כזה
22 נחשב מום, אבל קרום שחור הצף אינו מום.

23 שנינו במשנה: חלוזן נחש וצבא.
24 הגמרא דנה בביאור דברי המשנה 'חלוזן נחש': איבעיא להו, כוונת
25 המשנה ש'חלוזן' הוא 'נחש', או דלמא - או שמא 'חלוזן' או 'נחש'.
26 תא שמע, דאמר רבה בר בר חנה, סה לי רבי יוחנן בן אלעזר,
27 כחו וכן אחר היה בשכונתינו, ורבי שמעון בן יוסי לקוניא שמו,
28 ומימי לא עברתי לפניה, כי גדול הדור היה, פעם אחת עברתי
29 לפניה, אמר לי, שב בני שב, והראה לי את בכורו שיש לו חלוזן
30 בעינים, ואמר לי חלוזן זה הוא מום קבוע לשהוש עליו, וזהו 'נחש'
31 שאמרו חכמים, הרי שחלוזן הוא נחש. מוסיפה הגמרא ואומרת: ואף
32 על פי שאמרו חכמים אין אדם רואה מומין לעצמו - בבכור שלו,
33 אבל יכול הוא להיות מורה הלכה לתלמידים, מה נחשב מום לפסול
34 בכור, ותלמידים רואים את בכורו, והם מורין לו - לרבה לפי מה
35 שלמדו ממנו, ולכן קרא לרבי יוחנן בן אלעזר כדי שיתיר לו את
36 הבכור.

37 מקשה הגמרא: והאמר רבי אבא אמר רב הונא, כל תלמיד חכם
38 שמונה הלכה וכו' - מחדש דין שלא שמענו קודם מאחר, אם קודם
39 שבא מעשה לידו אמרה, שומעין לו, ועושים מעשה על פיו, ואם
40 לא - ואם אמרה רק לאחר שבא מעשה לפניו להורות בו הלכה
41 למעשה, אין שומעין לו, כי יתכן שאמר כך מפני המעשה שבא
42 לפניו, וכאן, רבי שמעון בן יוסי הורה שהחלוזן שבעין בכורו הוא
43 מום, לאחר שבא מעשה לידו, ואיך פסקו על פיו. מתרצת הגמרא:
44 איהו נמי - גם הוא. רבי שמעון בן יוסי, מורה וכו' מעיקרא -
45 הורה הוראה זו קודם שנפל מום זה בבכורו, ועל פי הוראתו הקודמת
46 התיר תלמידו את בכורו כעת.

47 שנינו במשנה: איזהו תבלול לבן הפוסק את הפירא, אבל שחור
48 הנכנס בלבן, אינו מום.
49 דנה הגמרא: מתניתין מני - כדעת מי שנויה משנתינו, ששחור
50 הנכנס בלבן, אינו מום. רבי יוסי היא, דתנניא, חוט לבן ונכנס
51 פשחור, או חוט שחור ונכנס פלגן, הרי זה מום, דברי רבי מאיר.
52 רבי יוסי אומר, לבן ונכנס פשחור, הרי זה מום, אבל שחור ונכנס
53 פלגן, אינו מום, משום שאין מומין פלגן.
54 אמר רב, מאי טעמא דרבי יוסי שאין מומין בלבן, דכתיב (תהלים עג

55 'צא מחלב עינימו', ומשמעו שהרשע יוצא לתרבות רעה מרוב
56 שומן הניכר בעיניו, ושומן זה הוא הלבן שבעין, וחלק זה תרפא
57 דעינא איקרי - נקרא שומן העין, 'עינימו' סתמא לא איקרי - ואינו

המשך ביאור למס' בכורות ליום חמישי עמ' ב

1 אָלוּל וְתִשְׂרֵי יָבֵשׁ, סבורה הגמרא עתה, שכוונתו לומר, שמאכילים
2 אותו לח בזמן גידול לח, ויבש בזמן גידול יבש. דוחה הגמרא: דְּלִמָּא
3 כוונתו לומר, שפירי דְּאָלוּל וְתִשְׂרֵי שהם יבשים מְאָבְלִין ליה
4 בְּאָדָר וְנִיָּסָן, לאחר שאכל את החציר הלח הגדל באתו זמן, ועדיין
5 הוא לח, ונמצא שאוכל לח ואחר כך יבש באדר וניסן.
6 מבאר הגמרא: וְכִמָּה מְאָבְלִין אֹתוֹ בכל יום מאותם שלשה

7 חדשים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי פְּנִיָּס בֶּן עֲרוּכָא, בְּגִרְוֹנָתָהּ,
8 אחת מהלח ואחת מהיבש.
9 אָמַר רַבָּא, בְּעֵי קְמַעְרָבָא – דנו בני הישיבה בארץ ישראל, האם
10 לבדיקה זו די להאכיל את הבכור בְּגִרְוֹנָתָהּ רק בְּסַעֲוִידָה רְאִשׁוֹנָה
11 שאוכל בכל יום.